

29.2.2020

Høringsuttalelse til forslag til endringer i sameloven og (konsultasjoner) og utkast til veileder for kommuner og fylkeskommuner

Várdobaiki samiske senter støtter lovforslaget og utkastet til veileder.

Várdobaiki samisk senter er en samisk instusjon i Sør-Troms og Nordre Nordland som arbeider med å styrke samisk språk og kultur, bl.a. ibarnehage og helseaktiviteter. Várdobaiki arbeider i et område hvor samene er i mindretall i kommunene i senterets virkeområde. Samiske spørsmål som skilting på samisk, navnesetting av veier, organisering av samiskunderisning, næringssspørsmål o.l. behandles ulikt i de ulike kommuner, og et viktig spørsmål er hvordan kommunene kan sikre et likeverdig tilbud til sine samiske medborgere. I denne sammenheng må kommunene tilegne seg lokal kunnskap som grunnlag for å gjøre helhetsvurderinger av samiske interesser og samisk tilstedeværelse.

Slike hensyn vil sikres gjennom en lovpålagt konsultasjonsplikt og samiske interesser vil sikres tidlig deltakelse i prosesser slik at de gis en reell mulighet til innflytelse i saker som angår dem.

En lovregulering av konsultasjonsordningen som inkluderer fylkeskommuner og kommuner kan skape nye muligheter for tillitsbygging som utvikler felles holdninger og forståelser. En lovregulering av konsultasjonsordningen begrunnes i folkerettslige forpliktelser. Som et ideal og med forankring i ILO 169 innebærer dette å realisere et partnerskap. Kravet om at urfolk skal ha innflytelse over saker som er viktige for dem, utgjør et klart premiss i denne sammenheng. Dette betyr at konsultasjoner er noe mer enn høringer, og skal bidra til å realisere samepolitiske mål. Et annet viktig premiss er at konsultasjonene skal foregå med god vilje som betyr at partene skal vise gjensidig respekt for hverandres interesser, verdier og behov, med sikte på å oppnå enighet. Selv om målsetningene om gjensidighet og enighet kan framstå som et uopnåelig ideal som sjelden er mulig å realisere fullt ut, kan partene bli enige selv om de har ulike, men gjensidige akseptable grunner for å slutte seg til et konsultasjonsresultat. Et ytterligere premiss er at myndighetene så tidlig som mulig må gi urfolk relevant og fullstendig informasjon, og det må settes av tilstrekkelig tid til å sette seg inn i innholdet og rekkevidden av konsultasjonsforslagene. Det handler altså ikke bare om å fatte beslutninger, men også om å etablere felles virkelighetsforståelser mellom parter som er gjensidig avhengig av hverandre. Det er ikke alltid enkelt gitt historia om assimilering og usynliggjøring av samisk språk, kultur og samfunnsforhold.

I spørsmålet om hvem som skal konsulteres vil de samiske sentrene være en naturlig samarbeidspart. Várdobaiki kan ved behov, bistå kommunene og fylkene i arbeidet med å identifisere samiske interesser i vårt målområde som har rett til å bli konsultert i aktuelle saker.

Med vennlig hilsen

Kjersti Myrnes Balto
Daglig leder